

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

MĂSURI DE CREȘTERE A NATALITĂȚII

studiu documentar

august 2021

Materialele elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa: <http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2021>

Documentare și sinteză: Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

INTRODUCERE	4
MASURI DE CRESTERE A NATALITATII LA NIVELUL UNOR STATE MEMBRE ALE UE	6
ROMÂNIA.....	6
CROAȚIA	9
DANEMARCA	11
FRANȚA	11
IRLANDA.....	15
POLONIA	16
SUEDIA	18
UNGARIA	19
BIBLIOGRAFIE	22

Introducere

În ultimele trei decenii, fertilitatea negativă a devenit un fenomen global, iar în prezent, jumătate din populația Terrei trăiește în țări unde rata fertilității este sub 2,1 nașteri per femeie (pragul de înlocuire a populației). În estul Asiei, Europa de Sud, Centrală și de Est se înregistrează rate de fertilitate foarte mici, de 1,0 -1,4 nașteri.

Pentru Uniunea Europeană (UE), care, în anul 2019, avea o populație de peste 500 de milioane de persoane și înregistra o creștere lentă, sunt prognozate scăderi demografice pe termen lung, UE reprezentând, astfel, o proporție tot mai mică din populația lumii - 6,9% în 2019, 4,1% la orizontul anului 2100.

Cele mai recente statistici publicate de Eurostat ilustrează o stare de fapt alarmantă în ceea ce privește dinamica demografică a Uniunii Europene:

- 4,2 milioane de copii născuți în 2019;
- 1,53 nașteri vii per femeie, variind de la 1,14 în Malta la 1,86 în Franța;
- 29,4 ani vârsta medie a femeilor la nașterea primului copil în 2019, variind de la 26,3 în Bulgaria la 31,3 în Italia.

Rata natalității din statele membre inferioară pragului de înlocuire a populației implică o scădere a populației active și, în consecință, creșterea cheltuielilor publice pentru sistemele de pensii, de sănătate și de securitate socială.

Compararea și evaluarea răspunsurilor politice în raport cu fenomenul de scădere demografică prezintă numeroase provocări din cauza naturii problematice a măsurării perioadei de fertilitate și a politicilor individuale încorporate într-un context instituțional și cultural mai larg. Pe lângă nivelul general al sprijinului politic, multe criterii influențează utilitatea și eficacitatea politicilor familiale, precum coerența (cât de compatibile sunt instrumentele politice cu piața muncii și cu sistemele educaționale existente), stabilitatea și predictibilitatea politicilor, precum și gradul de flexibilitate al acestora.

Comisia Europeană a propus o serie de inițiative care le permit părinților să aibă mai ușor numărul de copii pe care și-l doresc, cum ar fi Directiva privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată și Strategia UE pentru egalitatea de gen 2020-2025. Comisia asistă statele membre în modernizarea sistemelor lor de protecție socială și oferă fonduri pentru bunăstarea copiilor, educație și ocuparea forței de muncă pentru tineri.

“Garanția pentru copii 2021”, o inițiativă a Comisiei Europene, adoptată de Consiliul UE la 14 iunie 2021, își propune să asigure acces la asistență medicală, educație, îngrijire, locuințe decente și nutriție adecvată pentru cei mai vulnerabili copii din Uniunea Europeană.

Țările foarte dezvoltate cheltuiesc între 1% și 4% din produsul intern brut pentru susținerea familiilor.

Furnizarea de servicii de îngrijire a copiilor disponibile pe scară largă, accesibile și de înaltă calitate, care să poată fi accesate imediat după încheierea concediului parental și ale căror ore de funcționare sunt aliniate cu programul de lucru al părinților sunt indispensabile pentru a menține rate mai ridicate de fertilitate. Țările nordice, Belgia și Franța se numără printre statele care oferă astfel de servicii cuprinzătoare de îngrijire a copiilor, alocând o mare parte din cheltuielile legate de familie pentru îngrijirea copiilor în sistem public.

Alte politici familiale precum un nivel ridicat al indemnizației de creștere a copilului și o piață a muncii cu program flexibil tind să aibă un efect pozitiv mic asupra ratelor de fertilitate.

Infertilitatea este o boală clasată de Organizația Mondială a Sănătății pe locul 5 în topul dizabilităților la nivel global, unul din șase cupluri fiind afectat de infertilitate. În conformitate cu articolul 168 alineatul (7) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, statele membre dețin responsabilitatea în ceea ce privește definirea politicilor de sănătate și organizarea și prestarea de servicii de sănătate și de îngrijire medicală. În această situație, intervenția fiecărui stat ar trebui să aibă loc în domeniul finanțării publice a tratamentelor de reproducere asistată ([ART](#) - assisted reproduction techniques) și a celor de fertilizare in vitro (IUI - intra uterine insemination).

Extinderea pe scară largă a politicilor familiale are efecte considerabile pe termen scurt, generând creșteri temporare ale numărului de nașteri și oferind un impuls limitat în perioada de fertilitate a fiecărei femei, însă impactul lor pe termen lung asupra fertilității este limitat.

Viitoarele politici familiale trebuie să reflecte familiile în schimbare, economiile emergente și provocările societale. De asemenea, politicile de încurajare a natalității trebuie să țină cont de o instabilitate familială ridicată și să reflecte nevoile familiilor din ce în ce mai diverse, inclusiv părinți singuri, cupluri necăsătorite, familii de același sex. Trebuie să reflecte inegalitățile economice în creștere, noile forme de angajare, schimbarea rolurilor de gen, creșterea rolurilor economice ale mamelor și costurile de locuință inaccesibile pentru multe familii.

Măsuri de creștere a natalității la nivelul unor state membre ale UE

ROMÂNIA

Potrivit Institutului Național de Statistică, în România, rata fertilității scade alarmant, înregistrându-se un declin demografic important. Se estimează că în acest ritm, în 2050, România va ajunge la o populație de doar 14 milioane de locuitori, față de aproximativ 19 milioane, câți sunt în prezent.

Beneficiile pentru susținerea copilului și a familiei au în vedere nașterea, educația și întreținerea copiilor:

- alocația de stat pentru copii;
- alocația de plasament;
- indemnizația pentru creșterea copilului;
- stimulentele de inserție;
- indemnizația lunară aferentă concediului de acomodare.

Alocația de stat pentru copii se acordă conform prevederilor Legii nr. 61/1993, republicată, privind alocația de stat pentru copii, cu modificările și completările ulterioare și ale normelor metodologice de aplicare a prevederilor legii.

Sunt eligibili toți copiii în vârstă de până la 18 ani, cetățeni români, fără discriminare; tinerii care au împlinit vârsta de 18 ani și care urmează cursurile învățământului liceal sau profesional, organizate în condițiile legii, până la terminarea acestora; copiii cetățenilor străini și ai persoanelor fără cetățenie rezidenți, în condițiile legii, în România, dacă locuiesc împreună cu părinții.

Cuquantumul alocației de stat pentru copii:

- 427 lei/lună pentru copiii cu vârsta de până la 2 ani, respectiv 3 ani în cazul copilului cu handicap;
- 214 lei/lună pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 2 ani și 18 ani, precum și pentru tinerii care au împlinit vârsta de 18 ani și care urmează cursurile învățământului liceal sau profesional;
- 427 lei/lună pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 3 ani și 18 ani, în cazul copiilor cu handicap.

Conform prevederilor Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare pentru fiecare copil față de care s-a luat măsura plasamentului la o familie, persoană, asistent maternal, într-un serviciu de tip rezidențial al unui organism privat acreditat sau s-a instituit tutela, în

condițiile legii, se acordă o alocație lunară de plasament, raportată la indicatorul social de referință, în cuantum de 1,20 ISR¹.

Alocația se plătește persoanei, asistentului maternal, reprezentantului familiei, al organismului privat acreditat care a luat în plasament copilul sau tutorelui și este destinată asigurării drepturilor copiilor la hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte, materiale igienico-sanitare, rechizite/manuale, jucării, transport, materiale cultural-sportive, precum și sume de bani pentru nevoi personale.

Indemnizația lunară pentru creșterea copilului se acordă în conformitate cu prevederile [OUG nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor](#), cu modificările și completările ulterioare și ale normelor metodologice de aplicare a prevederilor O.U.G. 111/2010.

Beneficiarii trebuie să fi realizat venituri din salarii și asimilate salariilor, venituri din activități independente, venituri din activități agricole, silvicultură și piscicultură, supuse impozitului pe venit pentru perioada de 12 luni în ultimii 2 ani anteriori nașterii copilului sau, după caz, pentru perioada de 12 luni în ultimii 2 ani anteriori datei în care s-a aprobat adopția, a fost făcută încredințarea ori s-a instituit plasamentul sau tutela.

[Stimulentul de inserție](#) (majorat la 1.500 de lei în prezent) reprezintă o formă de încurajare a părinților de a reveni în activitate înainte de împlinirea de către copil a vârstei de 6 luni sau 1 an în cazul copilului cu handicap. Suma este acordată până la împlinirea de către copil a vârstei de 2 ani, respectiv 3 ani în cazul copilului cu dizabilități. Stimulentul de inserție reprezintă și asigurarea unor venituri suplimentare pentru plata unei părți din serviciile pentru îngrijirea copilului pe perioada cât părinții sunt la serviciu.

Decizia referitoare la mărirea valorii stimulentului de inserție a fost luată de Guvern printr-o ordonanță de urgență nr. 26/2021 care modifică și completează OUG nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor. Actul normativ mai prevede menținerea la nivelul de 650 lei a stimulentului de inserție acordat pentru:

- persoanele care realizează venituri supuse impozitului după împlinirea de către copil a vârstei de 6 luni (1 an în cazul copilului cu handicap) oricând, până la împlinirea de către copil a vârstei de 2 ani (3 ani în cazul copilului cu dizabilități);
- persoanele care realizează venituri supuse impozitului după împlinirea de către copil a vârstei de 2 ani (3 ani în cazul copilului cu dizabilități) oricând, până la împlinirea de către copil a vârstei de 3 ani (4 ani în cazul copilului cu dizabilități).

În același timp, se introduce stimulentul de inserție de 650 lei pentru persoanele care se întorc la activitatea profesională în perioada în care sunt îndreptățite să beneficieze de concediul pentru îngrijirea copilului cu dizabilități cu vârsta cuprinsă între 3 și 7 ani.

¹ ISR: indicator social de referință.

Documentul mai propune acordarea stimulentului de inserție părintelui care are în întreținere copii cu vârsta cuprinsă între 2(3) și 3(4) ani în cazul în care, după încetarea unui raport de muncă sau de serviciu, se reangajează, precum și în situația în care acesta beneficiază de concediile medicale prevăzute de OUG nr. 158/2005, cu modificările și completările ulterioare, respectiv concediile pentru recuperarea capacității de muncă, concediile de îngrijire a copilului bolnav, mai puțin concediile de maternitate.

Sunt clarificate, de asemenea, unele dispoziții privind acordarea indemnizației pentru creșterea copilului în cazul persoanelor care, după stabilirea dreptului, își stabilesc reședința în altă țară și sunt reglementate situațiile în care se constată o abatere gravă sau abateri disciplinare repetate în legătură cu munca în perioada acordării stimulentului de inserție, respectiv până la împlinirea de către copil a vârstei de 3(4) ani, perioadă în care, în prezent, se interzice angajatorului încetarea raportului de muncă sau de serviciu.

Indemnizația lunară aferentă concediului de acomodare se acordă în baza articolului nr. 50 din [Legea 273 din 2004](#):

Adoptatorul sau, opțional, oricare dintre soții familiei adoptatoare, care realizează venituri supuse impozitului pe venit potrivit prevederilor Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, din activități salariale și asimilate acestora sau, după caz, activități independente sau activități agricole, denumit în continuare persoană îndreptățită, poate beneficia de un concediu de acomodare cu durata de maximum un an, care include și perioada încredințării copilului în vederea adopției, precum și de o indemnizație lunară, raportată la indicatorul social de referință, încuquantum de 3,4 ISR.

[Propunerea legislativă](#) privind decontarea serviciilor medicale pentru fertilizarea in vitro și embriotransfer, a fost respinsă din următoarele [considerente](#):

- conform prevederilor Legii nr.95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare, fertilizarea in vitro face parte din categoria serviciilor medicale de înaltă performanță, care nu pot fi decontate din Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate, contravaloarea acestora fiind suportată de către asigurat, de unitățile care le solicită, de la bugetul de stat sau din alte surse, după caz;
- potrivit Hotărârii de Guvern nr.155/2017 privind aprobarea programelor naționale de sănătate pentru anii 2017 și 2018, cu modificările și completările ulterioare și Ordinului ministrului sănătății nr.377/2017 privind aprobarea Normelor tehnice de realizare a programelor naționale de sănătate publică pentru anii 2017 și 2018, cu modificările și completările ulterioare, în prezent, Ministerul Sănătății derulează și finanțează în cadrul programului național de transplant de organe, țesuturi și celule de origine umană, subprogramul de fertilizare in vitro și embriotransfer, pentru 1000 de cupluri infertile;
- în cadrul subprogramului se precizează criteriile de eligibilitate pentru includerea în subprogram, procedura detaliată de includere în subprogram a beneficiarilor eligibili,

precum și indicatorii de evaluare specifici și unitățile care derulează subprogramul.

Prin [HG din 15.03.2020 privind aprobarea programelor naționale de sănătate](#) este aprobat subprogramul de fertilizare in vitro și embriotransfer. Posibili beneficiari sunt cuplurile căsătorite infertile, care nu pot avea un copil pe cale naturală. Dacă vreunul dintre parteneri are copii, cuplul nu poate intra în program. Femeile trebuie să aibă vârste cuprinse între 24 și 40 de ani. Trebuie să existe o evaluare a rezervei ovariene, cel puțin unul dintre parteneri trebuie să fie rezident permanent și să fie contribuabil la sistemul public de asigurări medicale timp de cel puțin doi ani. Centrele care efectuează tratament FIV primesc o sumă de 1200 de euro pentru fiecare procedură de fertilizare care îndeplinește toate criteriile și a fost aprobată de un comitet de specialiști din cadrul Ministerului Sănătății. Centrul de fertilizare va primi 300 de euro în plus pentru sarcină care depășește trei luni.

CROAȚIA

Cadrul legal privind alocațiile de sprijin pentru naștere și creșterea copilului este reprezentat de [Legea privind beneficiile maternale și de creștere a copilului](#), [Legea familiei](#) și [Legea privind alocația pentru copii](#).

[Concediu de maternitate](#) (*rodiljidopust*)

Femeile însărcinate angajate și cele care desfășoară o activitate independentă au dreptul la concediu de maternitate cu 28 de zile înainte de data preconizată a nașterii (în caz de complicații, pot beneficia de acesta cu 45 de zile înainte de data preconizată a nașterii) până la 70 de zile după naștere. Acesta este un concediu obligatoriu folosit de mamă și, în circumstanțe speciale, poate fi folosit și de tată (de exemplu, în caz de deces al mamei).

Concediul suplimentar de maternitate durează până când copilul împlinește 6 luni. Mama se poate întoarce la muncă în această perioadă și poate transfera tatălui concediul integral sau parțial.

[Concediu parental](#) (*roditeljskidopust*)

Un părinte angajat sau care desfășoară o activitate independentă are dreptul la concediu pentru creșterea copilului după ce copilul împlinește vârsta de 6 luni și îl poate folosi până când acesta împlinește 8 luni (pentru primul și al doilea copil). Acesta este dreptul personal al ambilor părinți și pot beneficia de el timp de 8 (pentru primul și al doilea copil) sau 30 de luni (pentru gemeni, al treilea și fiecare copil ulterior).

De regulă, ambii părinți folosesc concediul pentru creșterea copilului, fiecare timp de 4 sau 15 luni (în funcție de numărul de copii născuți). Dar, dacă acest drept este folosit de un singur părinte, concediul poate dura 6 sau 30 de luni.

Părinții fermieri, cei care obțin alte venituri și părinții șomeri au dreptul la concediul maternal (*roditeljnapoštedaod rada*) până la vârsta copilului de 6 luni. Ulterior, aceste categorii de părinți au dreptul la concediu de creștere a copilului (*roditeljskapoštedaod rada*) până în primul sau al treilea an de viață al copilului.

Părinții din afara sistemului de muncă au dreptul la concediu maternal și de creștere a copilului (*roditeljna I roditeljskabriga o djetetu*).

O mamă care alăptează, pe parcursul muncii cu normă întreagă, are dreptul la o pauză de alăptare de două ore pe zi indiferent dacă tatăl angajat sau care desfășoară activități independente beneficiază de concediu parental.

Printre măsurile de sprijin acordate de legislația croată se numără și dreptul de a lucra cu jumătate de normă pentru a avea grijă de copil până la împlinirea vârstei de 3 ani. Acest drept se exercită în cazul în care copilul necesită mai multă îngrijire datorită sănătății sau dezvoltării sale.

Cuantumul concediului de maternitate: pentru o mamă angajată sau care desfășoară o activitate independentă care îndeplinește condițiile perioadei de asigurare, acesta reprezintă 100% din salariul de bază. Dacă aceste condiții nu sunt îndeplinite, beneficiul în numerar este de 2,328.20 HRK (310,00 euro - în continuare vor fi prezentate sumele echivalente în euro).

În cazul [concediului parental](#): rata de înlocuire a venitului este de 100% din salariu, dar este limitată la un plafon maxim de 751,00 euro pentru concediul parental de 6 sau 8 luni și un minim de 310 euro. Pentru restul concediului parental, rata de înlocuire a venitului este de 2,328.20 HRK (310,00 euro).

Pentru fiecare nou-născut se acordă o indemnizație unică indiferent de statutul profesional al părintelui. Valoarea acestei indemnizații este de 310,00 euro.

Alocația pentru copil se acordă în situația în care venitul mediu per membru de familie este mai mic de 70% din salariul de bază (310,00 euro). În aceste condiții, un copil poate beneficia de alocație până la împlinirea vârstei de 15 ani sau 19 în situația în care urmează o formă de învățământ.

Pentru trei sau mai mulți copii, familia are dreptul și la o indemnizație de naștere.

Legislația prevede [finanțare publică](#) a tratamentelor de reproducere asistată.

Tratamentele de reproducere asistată (până la 4 proceduri de inseminare intrauterină și până la șase încercări de fertilizare in vitro, cu condiția ca două încercări să se facă în timpul unui ciclu natural) sunt acoperite de asigurările de sănătate pentru femeile cu vârsta maximă de 42 de ani.

DANEMARCA

Cadrul legal: [Legea privind indemnizațiile pentru copii și plata în avans a indemnizațiilor pentru copii](#), [Legea privind alocațiile pentru copii și tineri](#).

[Alocația pentru copii și tineri](#): părinții și îngrijitorii copiilor cu vârsta sub 18 ani au dreptul la o indemnizație scutită de impozite; din 2014, indemnizația este dependentă de venit și este redusă cu 2% din fracția de venit care depășește 108000 euro (baza impozabilă maximă în 2020) pentru fiecare părinte sau îngrijitor; este diferențiată în funcție de vârsta copilului.

Grupuri de vârstă și rate în 2020:

0-2 ani: 2472euro pe an, plătiți trimestrial;

3-6 ani: 1957 euro pe an, p plătiți trimestrial;

7 - 14 ani: 1540euro pe an, plătiți trimestrial;

15 - 17 ani: 1540euro pe an, plătiți lunar.

În anul 2019, a fost introdusă o [subvenție temporară](#) pentru copiii din familii cu venituri mici.

[Alocația pentru mai multe nașteri](#): se acordă o subvenție de 332euro trimestrial (2021) pentru fiecare copil în plus față de primul copil.

În categoria alocațiilor pentru copii intră și cele acordate în următoarele circumstanțe: deces al unuia sau al ambilor părinți; familie monoparentală; părinți care urmează o formă de învățământ; adopție; când paternitatea nu a fost stabilită.

[Disponibilitatea îngrijirii de zi garantată](#) asigură dreptul tuturor copiilor de la vârsta de 26 de săptămâni până la vârsta școlară să fie înscriși într-o unitate de profil. Acest tip de sprijin se află în sarcina autorităților locale din bugetul cărora se acoperă un procent de minimum 75% din costurile serviciilor de îngrijire pentru copiii preșcolari, respectiv 70% în cazul celor de vârstă școlară.

[Indemnizația de maternitate](#): se acordă mamelor în condiții diferite în raport cu situația contributivității la asigurările sociale, pentru o perioadă maximă de 52 de săptămâni.

Tratamentele de reproducere asistată sunt finanțate parțial și doar pentru primul copil.

FRANȚA

Cadrul legal: [Codul muncii](#), [Codul asigurărilor sociale](#).

[Drepturi referitoare la maternitate](#).

Rambursarea examinărilor medicale obligatorii legate de sarcina.

Concediu de maternitate de 16 săptămâni (în principiu, 6 săptămâni înainte de data preconizată a nașterii și 10 săptămâni după); se pot acorda 2 săptămâni suplimentare înainte de naștere în cazul unei sarcini patologice și până la 4 săptămâni după aceea, dacă nașterea duce la complicații de sănătate; pentru nașterea celui de-al treilea copil și pentru cele ulterioare, concediul este mărit la 26 de săptămâni (8 săptămâni prenatale și 18 săptămâni postnatale); în cazul nașterilor multiple, concediul prenatal este suplimentat la 12 săptămâni pentru gemeni și la 24 de săptămâni pentru nașteri multiple; perioada de compensare post-natală este stabilită la 22 de săptămâni pentru nașterile a mai mult de doi copii;

În cazul unei nașteri premature, la mai mult de 6 săptămâni înainte de data preconizată a nașterii, durata concediului de maternitate este mărită cu numărul de zile cuprinse între data nașterii și cu 6 săptămâni înainte de data preconizată a nașterii.

Concediul de paternitate are o durată stabilită la 11 zile consecutive pentru o naștere unică sau la 18 zile în cazul unei nașteri multiple.

Cuantumul indemnizației zilnice de concediu de maternitate, adopție sau paternitate este egal cu venitul mediu din ultimele 3 luni care au precedat concediul prenatal, până la limita trimestrială stabilită de asigurarea socială (10.284 euro).

Alocații familiale

Dreptul la alocații familiale este deschis persoanei care este responsabilă financiar pentru întreținerea copiilor săi legitimi, naturali, adoptivi sau chiar găzduiți, odată ce aceștia sunt în responsabilitatea sa.

Limita de vârstă pentru un copil aflat în întreținere este stabilită la:

- 20 de ani pentru toți copiii care nu lucrează sau a căror remunerație nu depășește 952,74 euro pe lună;
- 21 de ani pentru plata prestațiilor de locuință și a suplimentului de venit familial;
- 20 de ani pentru a obține o indemnizație forfetară lunară.

Alocațiile familiale se plătesc de la al doilea copil aflat în întreținere. Suma este ajustată în funcție de numărul de copii și de venit. Rata lunară a acestui tip de beneficiu este de 83,52 euro începând cu 1 aprilie 2021.

Alocația forfetară lunară se plătește familiilor care au cel puțin 3 copii aflați în întreținere și care pierd beneficiul unora dintre indemnizațiile familiale deoarece unul sau mai mulți copii au împlinit 20 de ani.

Suplimentul de venit familial este plătit familiilor care au cel puțin 3 copii în întreținere, care au între 3 și 21 de ani, în funcție de venit.

Ajutorul pentru venitul familiei se plătește indiferent de venit, pentru un copil fără tată sau fără mamă sau orfan. 155,55 euro este cuantumul pentru copilul orfan sau care se

află într-o situație comparabilă; 116,69 euro pentru un copil care și-a pierdut un părinte sau se află într-o situație comparabilă.

Prestațiile familiale sunt calculate ca procent din baza lunară de prestații familiale (BMAF). [BMAF](#) este stabilit la 414,81 euro începând cu 1 aprilie 2021. BMAF este revizuită la 1 aprilie a fiecărui an, în conformitate cu modificarea anticipată a indicelui mediu anual al prețurilor de consum, cu excepția tutunului.

Indemnizația pentru copilărie timpurie (*Prestation d'accueil du jeune enfant - PAJE*)

Prima la naștere sau la adopție se plătește, în funcție de venit, la nașterea unui copil sau la momentul adopției unui copil sub 20 de ani.

Alocația de bază urmează plății primei la naștere sau la adopție. Se plătește în funcție de venit din luna următoare nașterii și până în ultima zi a lunii calendaristice anterioare celei de-a treia zile de naștere (sau 3 ani de la luna următoare adopției, până la vârsta maximă de 20 de ani a copilului).

Alocația comună pentru educația copiilor (PreParE) oferă posibilitatea unui program de lucru flexibil sau reducerea normei de lucru unuia sau ambilor părinți pentru a avea grijă de copiii sub 3 ani (sub 20 de ani în caz de adopție).

Indemnizația suplimentară pentru libera alegere a regimului de îngrijire a copilului (*Complément de libre choix du mode de garde - CMG*) este destinat să compenseze costurile de îngrijire a copiilor sub vârsta de 6 ani. Se plătește unei gospodării sau unui părinte care lucrează și:

- angajează un asistent maternal agreat înregistrat, al cărui salariu brut nu trebuie să depășească 51,25 euro per copil pe zi;
- sau colaborează cu o organizație sau o companie licențiată care angajează o bonă, dacă copilul folosește servicii de îngrijire pentru cel puțin 16 ore pe lună;
- sau apelează la serviciile unei micro-creșe, cu aceeași condiție privind numărul minim de ore.

Această alocație include:

- acoperirea parțială a cheltuielilor de îngrijire a copiilor (până la 85%) de către Fondul de alocații familiale; rata variază în funcție de numărul și vârsta copiilor și de venitul gospodăriei; plafoanele de venit sunt majorate cu 40% pentru părinții singuri;
- acoperirea totală sau parțială a contribuțiilor angajatorului la o rată de: 100% dacă angajează un îngrijitor înregistrat,
- 50% pentru o bonă; valoarea acestei subvenții este plafonată la 473,05 euro pentru copiii de la naștere până la a 3-a aniversare, ajungând la 236,52 euro pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 3 și 6 ani.

Alte tipuri de alocații

Alocație pentru revenirea la școală (Allocation de rentrée scolaire)

Această alocație este plătită pentru orice copil înscris la școală cu vârste cuprinse între 6 și 18 ani. Cuantumul alocației depinde de vârsta copilului pentru a reflecta cel mai bine cheltuielile reale ale familiei.

Alocația se plătește familiilor sau persoanelor al căror venit este sub un anumit nivel (limitele superioare variază în funcție de structura familiei și de numărul copiilor aflați în întreținere). Se plătește ca sumă forfetară în luna august a fiecărui an. Dacă venitul familiei este sub plafonul de evaluare, indemnizația se plătește integral. Dacă venitul familiei este ușor peste plafonul de evaluare și sub o altă limită stabilită prin ordin guvernamental, se plătește o alocație suplimentară.

Indemnizația integrală pentru toamna anului 2021 (actualizată la 1 aprilie 2021) este:

372,17 euro pentru un copil cu vârsta cuprinsă între 6 și 10 ani;

392,70 euro pentru un copil cu vârsta cuprinsă între 11 și 14 ani;

406,31 euro pentru un copil cu vârsta cuprinsă între 15 și 18 ani.

Indemnizație pentru decesul unui copil este plătită după decesul unui copil sub 25 de ani care era întreținător de familie. Acest beneficiu se plătește și în cazul decesului unui copil din a douăzece săptămâna de sarcină.

Cuantumul acestei prestații este determinat de venitul părinților și de numărul suplimentar de copii aflați în întreținere la momentul decesului copilului.

Începând cu 1 aprilie 2021, acest ajutor se ridică la 2.012 euro pentru o familie al cărei venit pentru 2019 a fost sub 87.385 euro cu un copil sau sub 104.866 euro cu 4 copii și 1.006 euro pentru familiile al căror venit depășește aceste sume.

Stimularea ocupării forței de muncă (Prime d'activité)

Prima de activitate este plătită de fondurile de beneficii familiale (CAF) și de fondurile mutuale sociale agricole (MSA) ca supliment de venit pentru lucrătorii salariați cu salariu mic sau lucrătorii independenți.

Sistemul de asigurări sociale prevede mai multe tipuri de ajutoare pentru [copiii cu handicap](#).

Fertilizarea in vitro (FIV) este acoperită de sistemul francez de securitate socială. [Legea referitoare la bioetică](#) permite procedurile de FIV exclusiv din gamete provenind de la cel puțin unul dintre membrii cuplului implicat. FIV este permis numai pentru cuplurile heterosexuale, de vârstă reproductivă, care nu poate concepe în mod natural un copil din motive recunoscute medical. Trebuie demonstrat că partenerii au trăit împreună cel puțin doi ani și ambii trebuie să fie în viață în momentul fertilizării. Doar pacienților cu vârsta mai mică de 43 de ani și pentru maximum patru încercări sunt

decontate intervențiile de tip FIV. De asemenea, statul acoperă [șase încercări de inseminare artificială](#).

În prezent, se află în dezbatere un [proiect legislativ](#) care permite și altor categorii de persoane - femei singure și lesbiene - să beneficieze de tratament de fertilizare asistată.

IRLANDA

Cadrul legal: [Legea privind concediul și beneficiile părinților 2019](#), [Legea privind susținerea natalității](#).

Înraport cu momentul nașterii, se acordă două categorii de indemnizații și drepturi legate de naștere și copii.

[Indemnizații și drepturi acordate înainte de naștere:](#)

- dacă femeia gravidă desfășoară activitate profesională în program de noapte (intervalul 00.00-07.00 a.m.) și, astfel este supusă unor riscuri de sănătate, are dreptul la concediu medical asigurat;

- după confirmarea sarcinii, este reglementat dreptul la concediu medical pentru efectuarea investigațiilor medicale de specialitate;

- dreptul la concediu plătit pentru a participa la cursuri prenatale.

[Indemnizații și drepturi acordate după naștere:](#)

- [Concediu de maternitate și indemnizație de maternitate](#): toate femeile angajate, indiferent de vechimea în muncă, au dreptul la concediu de maternitate pentru o perioadă de 26 de săptămâni, dintre care cel puțin 2 săptămâni trebuie efectuate înainte de naștere; dacă o mamă decedează în decurs de 40 de săptămâni de la naștere, tatăl sau celălalt părinte are dreptul la concediu de maternitate. Pe parcursul concediului de maternitate, titularul are dreptul și la o indemnizație de maternitate dacă îndeplinește condițiile de contributivitate. Indemnizația se plătește săptămânal și este în cuantum de 245 euro.

- [Concediu de maternitate suplimentar](#) (neplătit): se acordă până la 16 săptămâni suplimentare de concediu de maternitate imediat după încheierea concediului de maternitate; acest concediu suplimentar de maternitate se numește și „concediu de maternitate neplătit”, deoarece angajatorul este scutit de plata contribuțiilor de asigurări sociale.

- [Concediu de paternitate și alocație de paternitate](#): părinții (dar nu mama copilului) au dreptul la un concediu de paternitate de 2 săptămâni în orice moment în primele 6 luni de la naștere sau adopție; [cuatumul alocației este de 245 euro](#) și se achită săptămânal.

- Concediu parental: concediul pentru părinți este un drept legal pentru părinții care lucrează, de care se poate beneficia în primii doi ani de viață ai copilului; este disponibil atât angajaților, cât și persoanelor care desfășoară activități independente; pe parcursul acestui concediu se plătește o indemnizație de către angajator dacă beneficiarul are suficiente contribuții la asigurări sociale.

- Alocația pentru copii: este o plată lunară de 140 euro pentru a sprijini părinții și tutorii, se plătește pentru fiecare copil aflat în întreținere până la împlinirea vârstei de 16 ani sau până la finalizarea studiilor, la vârsta maximă de 18 ani.

Ministerul Sănătății finanțează un program destinat tratamentelor și procedurilor de reproducere asistată în valoare de 2 milioane euro.

POLONIA

În anul 2016, a fost lansat programul "500 +" destinat susținerii familiilor prin acordarea unei indemnizații pentru fiecare copil până la împlinirea vârstei de 18 ani, indiferent de venit. De asemenea, indemnizația nu este condiționată de statutul civil al părinților, se plătește familiilor compuse din părințicășătoriți, singuri și părinți în relații informale. În cazul părinților divorțați, prestația este plătită părintelui care are efectiv grijă de copil.

Indemnizația și concediul de maternitate sunt acordate mamei, iar aceasta poate transfera o parte a acestor beneficii către tată (mai puțin de jumătate). Tatăl copilului are dreptul la indemnizația de maternitate completă atunci când mama a decedat sau a abandonat copilul.

Alocația și concediul parental se acordă ambilor părinți în maximum patru părți, astfel încât părinții să poată lua concediu în același timp sau pe rând.

Alocația și concediul de paternitate se acordă unui tată asigurat și este independentă de concediul mamei.

Alocațiile familiale se acordă familiilor sau persoanelor care studiază și al căror venit percapita nu depășește un anumit prag. Scopul alocației familiale este de a acoperi parțial cheltuielile de întreținere a unui copil. Se acordă de la nașterea copilului până la vârsta de 18 ani sau, dacă încă studiază, până la vârsta de 21 de ani. Există o excepție de la regula de mai sus: limita de vârstă pentru copii se extinde la 24 de ani dacă continuă școala și se dovedește prin decizie legală că au un handicap moderat sau sever.

Alte tipuri de beneficii familiale:

- alocație familială suplimentară;
- indemnizație unică pentru naștere, în cuantum de 418 euro ;
- indemnizații pentru asistență medicală: alăptare, asistență medicală și îngrijiri speciale.

Alocația parentală se acordă persoanelor care nu sunt asigurate și nu primesc indemnizație de maternitate (studenți, fermieri, cei cu contract pe durată determinată sau alte tipuri de contracte atipice) timp de un an (52 de săptămâni) pentru prima naștere. Poate fi prelungit până la 65 de săptămâni pentru nașterea a doi copii, 67 pentru trei copii, 69 pentru patru copii și 71 pentru cinci sau mai mulți copii.

Beneficiile prevăzute în programul "[Pentru viață](#)", se acordă, la naștere, părintelui sau tutorelui unui copil care a fost diagnosticat cu o dizabilitate severă și ireversibilă sau o boală netratabilă care-i pune viața în pericol, care a apărut în perioada de dezvoltare prenatală sau în timpul travaliului.

Indemnizația „Început bun” este o sumă forfetară anuală de 65 euro, acordată fiecărui copil care își începe anul școlar până la împlinirea vârstei de 20 de ani (24 pentru copiii cu dizabilități). Indemnizația se acordă independent de venitul familiei.

Programul guvernamental polonez "Contractul polonez" cuprinde un plan de măsuri referitor la bunăstarea familiei, care propune acordarea unei noi indemnizații pentru părinții copiilor cu vârste cuprinse între 12 și 36 de luni - [Capitalul pentru îngrijirea familiei](#). Acest tip de indemnizație este proiectat să reprezinte un instrument suplimentar de sprijin care să faciliteze, în rândul părinților, armonizarea vieții de familie cu cea profesională. Cuantumul acestui supliment este de 2613 euro, pentru al doilea și următorii copii.

O parte importantă a Acordului polonez în domeniul intervenției statului în sprijinirea familiilor se referă la investițiile legate de dezvoltarea sistemului de îngrijire a copiilor până la vârsta de 3 ani. Sprijinul pentru crearea și funcționarea acestor instituții va avea loc în cadrul programului extins [„MALUCH +”](#) constând din trei module, în funcție sursa de finanțare:

- Modulul 1 - Mecanismul de redresare și reziliență (MRF);
- Modulul 2 - Fondul Social European + (FSE +);
- Modulul 3 - fonduri naționale (bugetul de stat și Fondul Muncii).

Ca parte a modulului 3, va fi posibilă, printre altele, cofinanțarea îngrijirii unui copil într-o creșă, club pentru copii sau cu un îngrijitor de zi. Suma lunară a subvenției va fi de 87 euro (va fi transferată direct entității care gestionează unitatea de îngrijire). Conform planului, măsurile vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2022.

În privința [finanțării publice a procedurilor de reproducere asistată](#), sunt decontate doar costurile medicației prescrise în centre medicale publice.

SUEDIA

Cadrul legal: [Codul asigurărilor sociale](#).

[Politica de susținere a familiei](#) se constituie din trei piloni: indemnizații, asigurarea parentală și asigurarea îngrijirii copilului, finanțată public. Politica familială suedeză reprezintă unul dintre cele mai clare exemple de model „dual-earner”, în care părinții sunt încurajați să participe pe piața muncii, dar să fie implicați totodată în activitățile de îngrijire a copiilor.

Îngrijirea publică pentru copii este garantată tuturor părinților și operează astfel: cele mai multe instituții sunt deschise de la 6.30 a.m până la 18.30 p.m. Preșcolarii cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani dispun de gratuitate până la 15 ore săptămânal. Taxele plătite de părinți sunt direct proporționale cu veniturile și invers proporționale cu numărul de copii dintr-o familie (până la 3% din venit, dar nu mai mult de 123 euro), acoperind, în realitate, 11% din costul real. Ca urmare, o proporție de 51 % dintre copiii cu vârste sub trei ani și de 95 % cu vârste cuprinse între trei și șase ani beneficiază de aceste servicii. Îngrijirea medicală (inclusiv cea dentară) este gratuită până la vârsta de 20 de ani.

[Programul de asistență financiară pentru copii](#) dă dreptul tuturor părinților la o indemnizație forfetară pentru fiecare copil până când acesta împlinește vârsta de 16 ani. Acesta este un program universal care include toți părinții, indiferent de venit. În unele situații, sunt eligibili pentru alocație și copiii care trăiesc într-o altă țară UE / SEE sau Elveția. Se pot aplica reguli speciale și pentru familiile în care părinții locuiesc și lucrează în diferite țări ale UE.

[Alocația pentru copii](#), plătită lunar, este în cuantum de 122 euro sau 61euro pentru fiecare părinte, dacă există doi tutori. În calitate de părinte natural, beneficiul se plătește automat din prima lună după naștere până la vârsta de 16 ani. În cazurile de adopție, alocația este plătită din momentul adopției.

[Alocația extinsă pentru copiii](#) care au împlinit 16 ani, în următoarele condiții:

- dacă studiază la liceu, [Consiliul Suedez pentru Finanțarea Studenților](#) (CSN) va plăti o indemnizație de studiu; prima plată se va efectua în ultima zi bancară din trimestrul ulterior momentului în care copilul împlinește 16 ani și subvenția va fi plătită până în luna iunie a anului în care acesta atinge vârsta de 20 de ani;

- dacă este încă în școala obligatorie sau în *gymnasium* (echivalentul școlii postliceale), Agenția Suedeză de Asigurări Sociale va plăti alocația extinsă până inclusiv în luna în care copilul termină cursul sau încetează studiile.

Alocația extinsă pentru copii și indemnizația de studiu sunt ambele în cuantum de 122 euro pe lună.

[Sprijin pentru întreținere](#): se acordă în cazul unui copil care locuiește cu un singur părinte iar celălalt părinte nu plătește contribuția de întreținere pentru copil. Cuantumul ajutorului de întreținere depinde de vârsta copilului:

- 0-10 ani, maximum 154 euro;
- 11-14 ani, maximum 168 euro;
- ≥ 15 ani, maximum 203 euro.

Supliment pentru familie numeroasă - se acordă familiilor cu mai mult de un copil, independent de cele două tipuri de alocații pentru copii.

Alocație pentru locuințe: se acordă familiilor care au copii sub vârsta de 18 ani; valoarea alocației depinde de costurile de locuință, de mărimea locuinței, de venitul gospodăriei și de numărul de copii; copiii cu vârsta mai mare de 18 ani pot fi luați în considerare dacă primesc ajutor pentru studiu sau alocație extinsă pentru copii, neexistând o limită superioară de vârstă pentru primirea alocației extinse.

Tratamentele destinate reproducerii asistate sunt decontate doar pentru o singură naștere.

Legea privind integritatea genetică prevede că parteneriatele înregistrate, cuplurile căsătorite, partenerii care conviețuiesc și femeile singure pot beneficia de inseminare artificială sau fertilizate in vitro în cadrul sistemului public de sănătate. Procedeele de fertilizare asistată sunt finanțate de către autoritățile locale.

UNGARIA

În ultimii ani, susținerea familiilor și promovarea nașterilor sunt obiective care se află pe agenda guvernamentală, 2018 fiind declarat Anul familiilor.

Comparativ cu alte țări membre UE sau OCDE, Ungaria cheltuie sume foarte mari pentru politicile familiale.

Planul de acțiune pentru protecția familiei, lansat în februarie 2019, include șapte elemente cheie:

- 1) împrumut preferențial pentru locuință sau alocație pentru pregătirea apariției unui copil („babaváró támogatás”);
- 2) prelungirea indemnizațiilor destinate locuinței sau a schemei de creare a locuințelor pentru familii (CSOK);
- 3) prelungirea programului de scutire a creditului ipotecar;
- 4) scutirea de impozit pe venit pe viață pentru mamele cu patru (sau mai mulți) copii;
- 5) programul de achiziții auto;
- 6) servicii complete de creșă;
- 7) alocație pentru îngrijirea copilului pentru bunicii care lucrează.

Elementele planului au fost puse în aplicare prin mai multe măsuri legale.

- [Decretul Guvernului nr. 44/ 2019](#). (III. 12.) privind indemnizația pentru nou-născut (în vigoare de la 1 iulie 2019) oferă un împrumut preferențial fără dobândă: până la 31 000 euro, pentru cuplurile căsătorite care sunt pregătite pentru a da naștere unui copil. Alocația este disponibilă la naștere după 30 iunie 2019. La nașterea (sau adopția) primului copil, rambursarea va fi suspendată timp de trei ani. La nașterea (sau adoptarea) celui de-al doilea copil, suma datoriei va fi redusă cu 30%. La nașterea (sau adoptarea) celui de-al treilea copil, împrumutul se va transforma într-o subvenție nerambursabilă (datoria va fi anulată). Dacă în primii cinci ani nu se naște sau nu este adoptat un copil, soții trebuie să ramburseze împrumutul și dobânda aferentă, împrumutul preferențial transformându-se într-un împrumut comercial.

- [Decretul Guvernului nr. 1056 45/ 2019](#). (III. 12.) privind indemnizația pentru familiile numeroase în vederea achiziționării unui autoturism (în vigoare de la 1 iulie 2019) stabilește criteriile de eligibilitate și condițiile de îndeplinit. Alocația este nerambursabilă și poate fi solicitată până la 31 decembrie 2022.

Sunt eligibile pentru acest tip de sprijin familiile cu trei sau mai mulți copii (inclusiv fătul din a 12-a săptămână de sarcină) - cupluri căsătorite, parteneri de drept comun și părinți singuri. Trebuie achiziționate doar autoturisme noi cu cel puțin șapte locuri. Alocația are o valoare de 7 700 euro care poate fi combinată cu un împrumut auto sau cu un leasing deschis. Mașina achiziționată nu poate fi vândută în termen de trei ani și trebuie să dețină un autocolant care să afișeze sigla guvernului "Ungaria prietenoasă cu familia".

- [Decretul Guvernului nr. 1068 46/2019](#) (III. 12.) privind modificarea anumitor decizii guvernamentale referitoare la indemnizațiile de achiziție a locuințelor (în vigoare de la 1 iulie 2019) prevede extinderea schemei de achiziție a unei locuințe pentru familii „CSOK”, cu un credit preferențial și subvenții nerambursabile pentru familiile cu cel puțin doi copii: subvenția poate fi cheltuită pentru cumpărarea unei proprietăți mai vechi sau pentru extinderea casei familiale cu un etaj suplimentar. Mai mult, acest decret prevede extinderea programului de scutire a rambursării creditului ipotecar pentru familii: 3 100 euro ajutor la nașterea celui de-al doilea copil; 12 400 euro scutire la nașterea celui de-al treilea copil, o reducere suplimentară de 3100 euro pentru următorii copii.

- [Hotărârea Guvernului nr. 1110/ 2019](#) (III. 12.) privind măsurile guvernamentale care urmează să fie luate în cadrul Planului de acțiune pentru protecția familiei abordează crearea unui sistem complet de servicii de creșă destinate copiilor cu vârsta de până la 3 ani, prevăzut cu 70 000 de locuri disponibile până la 30 iunie 2022.

În mai 2019, a fost numit un comisar special în cadrul Ministerului Resurselor Umane care să coordoneze dezvoltarea serviciilor de creșă.

- [Legea XXXII din 2019](#) privind modificările legislative necesare pentru introducerea Planul de acțiune pentru protecția familiei (care intră în vigoare la 1 iulie 2019) abordează două elemente: indemnizația pentru nou-născuți (prevederi privind rolul

statului ca garant pentru împrumuturile acordate în cadrul acestei scheme de indemnizații) și modificarea Legii privind impozitul pe veniturile persoanelor fizice.

- [Proiectul de lege nr. T/6191](#) privind modificarea anumitor acte referitoare la introducerea alocației pentru îngrijirea copiilor destinată bunicilor aflați în activitate, precum și acordarea unor zile libere la nașterea nepoților.

În cazul Indemnizației pentru nou-născut (măsura emblematică din Planul de acțiune pentru protecția familiei), numai cuplurile căsătorite sunt eligibile. Astfel, din moment ce căsătoria este un criteriu de eligibilitate pentru alocație, în caz de divorț, contractul de împrumut va fi reziliat, iar dobânda rambursată. De asemenea, vârsta mamei este un alt criteriu specific acestui tip de ajutor, aceasta trebuie să fie cuprinsă între 18 și 41 de ani.

Toate celelalte măsuri ale Planului de acțiune pentru protecția familiei sunt disponibile pentru familiile monoparentale sau pentru partenerii de drept comun, inclusiv cupluri de același sex. Eligibilitatea cuplurilor de același sex a fost confirmată de Ministerul Resurselor Umane în legătură cu Schema de creare a locuinței pentru familii ("CSOK").

Tratamentele FIV pot fi decontate de Fondul Național de Asigurări de Sănătate. Sprijinul financiar acoperă până la cincitransferuri și până la 70-75% din prețul medicamentelor. [Legea cu privire la tratamentul de reproducere asistată](#) nu prevede criterii de eligibilitate bazate pe orientare sexuală, dizabilitate sau stare civilă.

BIBLIOGRAFIE

- https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Policy_responses_low_fertility_UNFPA_WP_Final_corrections_7Feb2020_CLEAN.pdf
- https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Fertility_statistics
- <https://academic.oup.com/hropen/article/2020/1/hoz044/5715201>
- <https://ec.europa.eu/social/home.jsp?langId=en>

ROMÂNIA

- <https://www.mmanpis.ro/beneficii-de-asistenta-sociala/>
- <http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Legislatie/L272-2004-R.pdf>

CROAȚIA

- <https://www.zakon.hr/z/214/Zakon-o-rodiljnim-i-roditeljskim-potporama>
- <https://hzzo.hr/rodiljne-i-roditeljske-potpore>

DANEMARCA

- <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/63>
- <https://lifeindenmark.borger.dk/family-and-children/day-care/childcare-facilities-for-young-children>

FRANȚA

- <https://www.caf.fr/allocataires/droits-et-prestations/s-informer-sur-les-aides/petite-enfance/la-prestation-d-accueil-du-jeune-enfant-paje>
- https://www.cleiss.fr/docs/regimes/regime_france/an_4.html

IRLANDA

- <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2019/act/35/enacted/en/html?q=Parent%27s+Benefit>
- <https://www.gov.ie/en/press-release/2d19d3-minister-for-health-announces-plans-to-roll-out-a-model-of-care-for/>

POLONIA

- <https://www.gov.pl/web/family/e-family-500-plus>

- <https://www.gov.pl/web/rodzina/rodzinny-kapital-opiekunczy-projekt-ustawy-trafil-do-konsultacji-spolecznych>

SUEDIA

- <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1130&langId=en&intPageId=4804>
- https://www.forsakringskassan.se/privatpers/foralder/bostadsbidrag_barnfamiljer

UNGARIA

- <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1900044.KOR>
- <https://csalad.hu/csaladvedelmiakcioterv/hirek>